

VEČERNIK

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 121

TELEFON: UREDNIŠTVA 25-67
UPRAVE 28-67
POSTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, torek 30. maja 1939

NAROCNINA NA MESEC:
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 18 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Avtomatična pomoč napadenim

Ruska vlada je sprejela angleško-francoski trozvezni načrt — Odgovor bo izročen danes — Sklenitev pakta še ta teden — Ogromni sistem tvori sedem držav — Berlinski komentar o obkroževanju in hegemoniji v Evropi

MOSKVA, 30. maja. Sovjetski ministrski predsednik in zunanji minister Molotov je sprejel včeraj angleškega in francoskega veleposlanika in ju obvestil, da je sovjetska vlada v načelu sprejela angleško-francoski načrt za angleško-francosko-rusko trozvezo. Uradni odgovor sovjetske vlade bo izročen poslanikoma najbrže že danes. Splošno se zaradi tega pričakuje, da bo dosežen v dveh, treh dneh sporazum tudi še o postranskih vprašanih in da bo trozvezna pogodba še ta teden dokončno podpisana.

PRED EKSPOZEJEM MOLOTOVA
MOSKVA, 30. maja. Agencija Tass poroča: Skupina poslancev je včeraj izročila predsedniku vlade Molotovu kot znanemu ministru predlog, podpisani odštevili poslancev, naj bi podal čim prej napovedani zunanje-politični ekspozé. — Molotov je odločil, da se sestane parlament jutri, 31. maja ob 18.15. Po svoji priliki bo Molotov že jutri podal svoj ekspozé.

MAJSKI PRI HALIFAXU
LONDON, 30. maja. Snoči se je povrnil semkaj sovjetski veleposlanik Majski, ki je, kakor znano, predsedoval ženevskemu zasedanju sveta Zveze narodov in se je podal danes dopoldne v Foreign Office, kjer se je sestal z lordom Halifaxom, ki se je zjutraj povrnil iz Yorkshira, Če-

prav še ni uradnega sporočila o vsebini odgovora ruske vlade na angleške predloge, pripisujejo temu današnjemu sestanku izredna važnost.

AVTOMATIČNA POMOČ
LONDON, 30. maja. Vsi današnji listi potrjujejo, da bo trozveza Anglija, Francija, Rusija sklenjena še ta teden. Obenem bo podpisana tudi zveza Francija-Turčija. S tem bo zaključena prva etapa izgradnje obrambnega sistema sedmih držav: Anglije, Francije, Rusije, Poljske, Romunije, Turčije in Grčije. Posebno važnost pa pripisujejo angleški listi zlasti tistemu členu trozvezne pogodbe, ki določa, da Anglija, Francija in Rusija ne prihitijo na pomoč samo Poljski, Romuniji Turčiji in Grčiji, ampak tudi vsaki drugi državi, ki bi bila napadena, ki bi se na-

padu uprla in zaprosila za pomoč. Zaradi določil tega člena ne bo po podpisu trozvezne pogodbe mogoč noben napad na nobeno evropsko državo, ne da bi stopile avtomatično v veljavo kolektivne garancije.

NEMSKI KOMENTARJI
BERLIN, 30. maja. V komentarjih pariških in angleških listov o trozvezni Anglije, Francije in sovjetske Rusije se izraža neprikrita namera obkroževanja Nemčije in Italije. Vsi ti listi tudi priznavajo, da pomeni trozveza šele okvir za vključitev še cele vrste drugih malih in srednjih držav v obkoljevalni sistem. Kot prve bodo tudi formalno vključene v ta okvir Poljska, Romunija, Turčija in Grčija. Takoj po sklenitvi trozveze bosta pa pričeli Anglija in Francija pospešeno diplomatsko akcijo za prključitev še nekaterih drugih držav na Baltu in Balkanu. S tem hočeta ustvariti London in Pariz instrument za popolno obvladanje Evrope. Nemčija in Italija tega seveda ne bosta pričakovali prekrizanih rok, ampak bosta tudi s svoje strani storili vse, da to nameru paralizirata.

Združene države za svobodo

DVA ZNAČILNA GOVORA CORDELA HULLA V CHICAGU IN VELEPOSLANIKA BULITTA V PARIZU. KOMENTARJI V TISKU. —

LONDON, 30. maja. V londonskih političnih krogih so z vidnim zadovoljstvom vzeli na znanje pomembne govore, ki so v minulih dneh znatno razčistili diplomatsko ozračje in krepko pripomogli k uresničitvi mira. V Chicagu je ameriški zunanji minister Hull odločno naglasil, da Amerika ne bo ostala brezbržna do dogodkov v Evropi, v Franciji sta pa govorila Daladerija in Bulitta potrdila vero v pravičnost naporov zahodne demokracije.

WASHINGTON, 30. maja. V Chicagu je zunanji minister Hull med drugim poudaril, da »Zedinjene države ne morejo živeti avtarkično življenje, ker je vsaka vrsta gospodarskega totalitarizma nasprotna ameriškim tradicijam. Nobena država si ne more zagotoviti mira, dokler obstajajo narodi, ki se lahko zapletajo v vojno. Mir bi se pod takšnimi okoliščinami lahko kupil le za ceno brezpogojne pokorščine tujim zahtevam. Notranje in zunanje mednarodne probleme moramo reševati skupno in naša dolžnost je, da izkoristimo vse svoje sile odločno in energično v prepričanju, da bomo svojo nalogo izpolnili.«

PARIZ, 30. maja. V nedeljo so v Parizu svečano odkrili spomenik ameriškim legionarjem, ki so padli na francoski fronti. Pred najodličnejšimi predstavniki francoskega javnega življenja je Daladerija v svojem govoru naglasil, da se je »Francija v združnem času posrečilo, s pomočjo požrtvovalnega naroda znatno povečati obrambno opremo domovine.« Prepričan je, da »bodo ti napore Francozov še rešili svet pred grožnjo katastrofe. Za njim je govoril v imenu Zedinjenih držav ameriški veleposlanik Bulitt. Poudaril je, da »morajo narodi dostokrat izbrati med najbolj usodnimi alternativami. Včasih se narod utegne izogniti vojni le na ta način, da pristane na podjarmljenje. Toda za Američane in druge zavezne narode je vojna manj strašna, kakor pa suženstvo. Smrt za svobodo ni nikdar žrtev, ki bi

bila zaman«. Zaključil je z opominom, da so živi dolžni v vojni padlim žrtvam, z vsemi sredstvi delovati za ohranitev mira. —

Ruski državni proračun

SPREJET JE BIL VČERAJ IN ZNAŠA 155 MILIJARD RUBLJEV; OD TEGA 40 MILIJARD ZA VOJSKO. —

MOSKVA, 30. maja. Sovjetski parlament je včeraj sprejel državni proračun za l. 1939-40. Izdatki in prejemki znašajo enako 155 milijard rubljev. Za državno obrambo je določenih 40 milijard rubljev (lani samo 23). Finančni minister je dejal pri razpravi o proračunu vojnega ministristva, da je postavka tako visoka zato, »da ne bi kakšemu norcu padlo v glavo, da bi se zaletel v sovjetske meje.« Od te vsote se bo uporabilo letos relativno največ za vojno mornarico. Rusija mora bra-

PARIZ, 30. maja. »Osvetec piše, da so besede veleposlanika Bulitta nov dokaz, da želi Amerika sodelovati z evropskimi demokracijami na uresničitvi mira. Svoboda ne more pripadati samo enemu narodu.« »Ordres pravi, da bo Amerika na strani trozveze Anglija-Francija-Rusija in se svoje obveze v polni meri zaveda.

niti v primeru vojne 2500 milj obale. V zadnjih petih letih je zgradila sovjetska Rusija na Tihem oceanu čisto novo bojno brodovje. Pri zadnjih pomorskih vajah na Baltiku je sodelovala kompletna nova eskadra oklopnih križark, zgrajenih v Leningradu. Sovjetska Rusija bo imela v kratkem tudi enako brodovje največjih bojnih ladij, kakor ostale pomorske veličine. Službovanje pri mornarici je podnjano od 3 na 5 let.

Težnje Nemčije in Italije

OBE VELESILI ŽELITA LE ODSTRANITI NADVLADO ANGLIJE IN FRANCIJE IN OSVOJITEV SVOJEGA ŽIVLJENJSKEGA PROSTORA.

RIM, 30. maja. Virginio Gayda poblija v »Giornale d'Italia« mnenje, da težita Italija in Nemčija po nadvladi v Evropi in svetu. V resnici želita le odstraniti sedanjo nadvlado Anglije in Francije, in to na miroljuben način, kakor priča najlepše zasedba Češke in Albanije, ki se je izvr-

šila brez boja. Ako pa Anglija in Francija ne bosta zlepa upoštevali nemških in italijanskih teženj po življenjskem prostoru, ki je obema narodom neobhodno potreben, bosta oni sami krivi, da sta izzvali najstrašnejšo vseh vojen.

Boji na Daljnem vzhodu

HONGKONG, 30. maja. Na mandžursko-mongolski meji so nastali krvavi spopadi med japonsko-mandžurskimi in mongolskimi obmejnimi četami. Mandžursko mejo je preletelo tudi 21 letal, od katerih so Japonci 3 sestrelili. Japonska ofenziva ob reki Han je propadla. V pokrajini Kiangsi se bijejo tudi boji, na vzhodni

fronti so pa Kitajci osvojili mesto Šelingsu. V Sanghaju so Kitajci izvršili atentat na japonskega Kumina, ubili pa le njegovega tajnika.

MINISTER TOMIČ V LONDONU.

LONDON, 30. maja. Jugoslovanski trgovski minister Tomič, ki se je mudil nekaj dni v Parizu, je prispel včeraj semkaj.

Zapiski

Dr. Walter Funk

Iz Berlina prihajajo poročila, da pripravljajo sedanji nemški gospodarski min. dr. Walter Funk podzavljenje nemške Državne banke. Kakor ve-

čina državnih bank, je tudi nemška dejansko kapitalistična ustanova privilegirancev in je država kot taka le sodelničar. Taka struktura pa zavira v sedanji Nemčiji razne transakcije in operacije valutnega in sploh finančnega značaja. Zaradi tega se je vladna odločila, da jo dobi popolnoma v svoje roke in bo odslej edini deiničar. To reorganizacijo bo izvedel dr. W. Funk. Funk je bil rojen 18. okt. l. 1890. v Takhenu v Vzhodni Prusiji. L. 1912. je postal časninar in pozneje gospodarski urednik »Berliner Börsenzeitung«. L. 1931 je stopil v nacionalno-socialistično stranko in postal l. 1932. predsednik njene komisije za gospodarsko politiko, potem po vrsti podpreds. drž. gospodarskega sveta, državni tiskovni šef, državni tajnik itd., nazadnje pa gospodarski minister in predsednik Državne banke.

Preiskava pri praških Sokolih

Dvanajst članov nemške Gestape je te dni preiskalo sokolski dom v Pragi. Zaprli so vse dohode ob 11. dopoldne in brskali po sumljivih predmetih, predvsem po protinemških letakih. Našli niso ničesar, zaprli niso nikogar. (»Dan«.)

Velike ideje Francozov

Naša dolžnost je, da ohranimo ideal, ki nam je v najtežjih časih nudil neprecenljivo pomoč. Če bi Francija izgubila svojo vero v demokracijo, če bi se Francozi ne znali več zediniti v velikih idealih svobode, solidarnosti in pravičnosti, tedaj bi nas prijatelji v svetu nič več ne poznali. (Edvard Herriot.)

Arrestacije policajev v Brnu

Poljski listi poročajo, da je bilo te dni aretiranih v Brnu 29 policijskih uradnikov z direktorjem dr. Sobotkom vred, češ da so širili prepovedane letake. Zaprli so jih na Spitzbergu.

Angleški kredit Bolgarom

»Financial News« javljajo, da bo London v kratkem odobril 125 milijonov din posojila za nabavo železniškega materiala in strojev.

»Samo Nemci imajo pravico, govoriti v imenu Evrope«

»Osnovno načelo miroljubnega razpoloženja je, da se vsakemu narodu da njegova pravica. Francija in Anglija nočeta to, ker nam ne dala kolonij. Samo Nemčija ima pravico, da govori v imenu Evrope. In to Nemčija, v kateri utripajo srce Evrope, Nemčija, ki hoče enake pravice za vse narode in ki noče več trpeti, da Francozi in Angleži tlačijo druge narode« je dejal na zborovanju v Kijevu državni svetnik Grothe. (»Nova Riječ«.)

Sv. pismo bodo izpremenili

»Institut za borbo proti židovskim vplivom v življenju nemške cerkve« v Berlinu bo odstranil iz sv. pisma staro zavezo in vse, kar diši po židovstvu ter namesto tega vključil prazgodovino Germanov, ki je prav tako važna kakor stara zaveza«. Iz prečiščenih tekstov bodo izdali germansko sv. pismo, ki ga bo edinega smela uporabljati nemška narodna cerkev.

Maribor, 30. maja.

Ko se je proti zmagoslavni francoski revoluciji zarotila združena evropska fevdalna reakcija in zasnovala oboroženo intervencijo, s katero je hotela oropati ljudstvo svobosčin in vreči Francijo nazaj v okove absolutizma in mračnjastva, se je francosko ljudstvo postavilo kakor en moč v obrambo pridobitve revolucije. — Združeni meščani in kmetje so po dolgotrajni krvavi borbi odbili vsak poskus vzpostavitve »ancien« režima. Razbili so železen obroč najemniških čet, ki so ga ustvarili okoli Francije sovražniki napredka in ponesli ideje marseljeze po vsej Evropi. To meščanstvo, ki je strmoglavilo absolutno kraljestvo, je podelilo kmetom zemljo fevdalnega plemstva in cerkvene gosposke brez odškodnine, uzakonilo kmetstvo odvezo in proglasilo osnovne človeške pravice za državni zakon. Ni ni torej čudnega, če je ljudstvo v največjem navdušenjem in junaštvom branilo svoje pravice, katere so mu hoteli vzeti notranji in zunanji sovražniki. V takih okoliščinah se je porajal francoski ponos, borbenost, navdušenje za nov družben red, skratka francoski patriotizem. V novem družbenem redu je videl meščan uresničen davni sen. Od tod torej toliko domoljubje, toliko ljubezen do očetnjave! Ni je bilo sile, ki bi mogla premagati to zavest, globoko zakoreninjeno v francoski zemlji. S takšnim patriotizmom prepokane armade mlade republike so zmagovale po vseh evropskih bojiščih.

Po trajnem usidranju novega družbenega reda v vsej Evropi je prišel patriotizem polagoma izpreminjati prvotno vsebino in se izvrčati v nasprotje. To nasprotje doseže višek v divjem šovinizmu, ki je nadomestil ideje bratstva, svobode in enakosti z gesli nestrpnosti, barbarstva in nasilja. Relativno mirna razvojna doba industrijskega kapitalizma in svobodne konkurence je zaključena in spada samo še v zgodovino. Namesto njega zavladava gospodstvo monopolov, trustov in bančnih konzorcijev, ki so spravili pod svoj vpliv vse svet. Nastopila je nova zgodovinska epoha — imperializma. Njegova razvojna pot se giblje v velikih nasprotjih, proces se javlja v skokih.

Pred nedavnim se nepomembne dežele so se žež noč prebile v prvo vrsto in si hočejo tudi zagotoviti svoj »ziviljenjski prostor«. Medsebojna trenja raznih finančnih skupin odošeno imperialističnih velesil v boju za kolonialno posest postajajo vedno ostrejša in silijo posamezne velesile k strahotnemu oboroževanju, kakršnega ne pomnimo v zgodovini. Nekateri se oborožujejo, da si ohranijo kolonialna ozemlja, druge hočejo nasilno izvesti novo delitev sveta, da tako pridelajo do kolonij, ki so jim potrebne za izvoz kapitala in blaga. Imperializem nujno vključuje vojne, ki jih vodijo velesile med seboj proti volji in interesom množice, milijonskih kolonialnih in odvisnih narodov. V svoji nenasičnosti po tuji zemlji odrekuje imperialisti »naprednih ali civiliziranih« narodov vsem ostalim zaslužnjem in nesamosojnim narodom vsako pravico samoodločbe, poslušajoč se v opravičitev svojih dejanj vseh mogočih teorij in falsifikatov zgodovine.

Nič ni čudnega, če se v takih okoliščinah pri tlačnih ali ogroženih narodih javlja vedno močnejši odpor. Zalostno dejstvo je pa treba ugotoviti, da se nevarnosti ne zavedajo, oziroma ne kažejo dovolj odločnosti vsi narodovi pripadniki v enaki meri. Zgodovina se ponavlja, samo vloge so drugače zasjede. Maloštevilni pojedinci zopet poskušajo prodajati svoj narod za nekaj judeževih srebrnikov, in to le zaradi zaščite osebnih interesov. Narod z zaničevanjem kloča take izdajalce iz svoje srede.

Prav tako dobi tudi patriotizem pri takem narodu prejšno vsebino. Ne služi več kot krinka za ščevanje in zatiranje v rokah »patriotov« raznega kova in zaslužnjevanje drugih narodov v interesu bančnikov in industrijskih baronov, ampak kot bojni klic za obrambo neodvisnosti; nič več kot sredstvo kulturnih dobrin in narodnih svečinj. Nosilec tega patriotizma morejo biti le široke plasti demokratično mislečega delokroga in kmetjskega ljudstva, ki nečejo narodne smrti.

V takih razmerah pa dobi patriotizem slehernega ogroženega naroda, oziroma naroda, ki se bori za svojo svobodo in neodvisnost, zopet svoj prvotni značaj, ki ga

Madžarska vladna zmaga

DOKONČNI VOLIVNI REZULTATI SE NISO OBJAVILI, VENDAR JE GO-TOVO, DA JE OPOZICIJA MOČNO PORAZENA

BUDIMPEŠTA, 30. maja. Za binkošne praznike so bile na Madžarskem volitve v parlament, ki so potekle po uradnih poročilih povsod mirno. Le v dveh, treh krajih so neki ekstremni elementi skušali kaliti mir in red. Sinoči je bil objavljen volivni rezultat iz 78 okrajev, v katerih si je priborila vlada 62 mandatov.

Vsi ministri so ponovno izvoljeni, med njimi tudi ministerki predsednik Telesi, zunanji min. Csaky ter bivša predsednica Imrely in Daranyi. Opozicijske stranke so močno nazdovale. Niti vodilne stranke niti poslancev, Tibor Eckenard ni bil izvoljen, Izid volitev presojajo kot utrditve vpliva Berlina.

Govor prezidenta Turčije

TURCIJA BO VEDNO, NAJ PRIDE KAR KOLI, PRIPRAVLJENA, Z VSEMI SREDSTVI BRANITI SVOJO SVOBODO IN NEODVISNOST. —

ANKARA, 30. maja. Predsednik turške republike, general Ismet Inoeni, je na kongresu narodne stranke imel znamenit govor, v katerem je dejal, da je Turčija zvesta idealom Kemala Atatürka in da je istočasno vdana demokratičnim idealom. Človeštvo preživlja danes morda največjo krizo, ki pa ne more večno trajati. Turčija je zaradi tega storila primerne ukrepe, da se ohrani mir. Sklenila je angleško-turško pogodbo, ki nima nikakega napadnega namena, marveč je nasprotno le

eden izmed temeljnih kamnov za ohranitev mira. Edino vprašanje, ki še obstaja med Turčijo in Francijo, je vprašanje sandžaka Aleksandrete. A tudi tu je dosežen načelni sporazum. Ni je sile, ki bi mogla še kdaj razdvojiti obe državi. Turčija pa želi varnost tudi svojim sosedom in bo smatrala vsako ogrožanje njih kot lastno ogrožanje. Naj pride kar koli, Turčija bo vedno pripravljena z vsemi sredstvi braniti svojo svobodo in neodvisnost.

Britska letalska produkcija

V ANGLIJI ZGRADJE SEDAJ ŽE 1000 LETAL NA MESEC, V PRIMERU VOJNE JIH PA BODO DO 40.000 NA LETO.

LONDON, 30. maja. »Sunday Times« objavlja članek o dvigavanju proizvodnje letal v Angliji. Gradbeni načrt, ki je bil določen za čas do konca letošnjega leta, je že izčrpan. Angleške letalske tovarne morejo izdelati sedaj že 1000 letal na mesec. Kapaciteta angleške letalske industrije se pa še stalno dviga in je gotovo, da bo mogel velkobritanski impe-

rij v primeru vojne zgraditi na leto 35.000 do 40.000 letal. Ta silna industrija pa izdeluje tudi nekatere vrste novih letal, ki po svoji kakovosti, in brzini daleč prekašajo vsa druga podobna letala na svetu. To velja zlasti za lovška letala. V bodoče bo posvečena glavna pažnja bombnikom.

Odločnost angleških laburistov

SOUTHPORT, 30. maja. Večera je bilo tu zasedanje angleškega laburističnega kongresa, ki se ga je udeležilo 890 delegatov. Predsednik laburistične stranke je očrtal resnost sedanjega mednarodnega položaja in izjavil, da ne smemo več izgubljati časa, ako hočemo preprečiti nov udarec. Politika pomirjevanja je mrtva. Tudi Chamberlain je ne more več oživetiti. Treba je storiti hitre in energične ukrepe, kajti časi oklevanja so minili.

60.000 Italijank pred Mussolinijem

RIM, 30. maja. V nedeljo je bila v Rimu največja ženska manifestacija v zgodovini sveta. Iz vse Italije je prispelo sem okoli 60.000 žensk, od katerih jih je 15.000 defiliralo dopoldne pred Mussolinijem. Proslava je bila prirejena v okviru 20-letnice fašizma. Na častni tribunski so bili poleg Mussolinija tudi prestolonaslednica, vojvodinja Aostska, mati princesse Irene Grške, člani diplomatskega zbora itd. Mussolini je v svojem nagovoru proslavljal delo italijanske žene za fašizem in domovino.

Jugoslavija predstraža civilizacije

LONDON, 30. maja. Na kongresu britske legije, ki so mu prisostvovali delegati, ameriških, belgijskih, francoskih in drugih organizacij bojnikov iz svetovne vojne, je spregovoril tudi delegat jugoslovanskih bivših bojnikov, polkovnik Bogdanović. Poudaril je, da so naši ljudje vedno nastopali kot predstraža civilizacije. To svoj vlogo bodo izvrševali tudi naprej.

BOJNA SILA POLJSKE

ANKARA, 30. maja. Turško časopisje posveča veliko pozornost poljski bojni sili in ugotavlja, da je sama sposobna, vzeti vsaj polovico udarne moči sosedne velesile.

je imel v času borbe francoskega meščanstva v reakcijo. Ničče ni doslej te resnice tako mojskrsko in preoško izrazil, kakor Pršeren I. 1848. v »Zdravici«, ki je noben rod ni tako globoko občutil kot sedaj: »Mladenci, zdaj se pije zdravica vaša, vi naš up; ljubezni domačije noben naj vam vsmrtil strup; ker zdaj vas kakor nas

Domači zapiski

Chamberlain o jugoslovansko-francoskem paktu

Na vprašanje poslanca Arturja Hendersona je v angleškem parlamentu odgovoril predsednik vlade Chamberlain, da je med Jugoslavijo in Francijo sporazum od 11. novembra 1927. še vedno v veljavi. Po tem sporazumu obe državi proučita vprašanja, ki ogražajo njune zunanje interese in sta skupno obvezani, da se točno obvestita o potrebnih korakih; za primer neizvzvanega napada, poroča novosadski »Dan«.

Neodložljiva vprašanja

Sporazumu med Srbi in Hrvati mora nujno slediti konsolidacija političnih razmer v državi. Nesmiselno bi bilo misliti, da bomo v novih razmerah, ki se nam obetajo, še naprej prepeljali po državni toliko strank in pokretov kakor doslej. Nemogoče je, da bi že za vsako omizje vzdrževali posebno stranko. Narodno delavstvo teško čaka tako sporazuma kakor koncentracije naprednih socialnih sil v Sloveniji. Upa da bodo potem postavljena na dnevni red neodložljiva gospodarska in socialna vprašanja. (»Nova Pravda«).

Jugoslovan v romunskem parlamentu

Bogoljub Pisarov, lektor za hrvatski in srbski jezik na vseučilišču v Bukarešti, je predložil apelacijskemu sodišču v Temešvaru vse potrebne spise za poslanec in senatske volitve, ki bodo 1. in 2. junija. Predsednik vlade in notranji minister je privolil, da Pisarov kandidira na listi fronte narodnega preroda kot predstavnik jugoslovanske narodne manjšine v temešvarki županiji.

Kakor v Lepoglavi...

Neki gospe v Zagrebu je prišlo pismo od prijateljice v Bratislavi. Med ostalim je pisala: »...nam se tu zelo lepo godi. Vsega imamo, kakor da smo v Lepoglavi...« Cenzura v Bratislavi ni vedela, kaj je Lepoglava, pa je pismo pustila dalje. (»Nova Rječa«).

Pernar se umakne iz politike?

Dr. Pernar, eden izmed voditeljev HSS in bivši državni podtajnik notranjega ministristva se bo, kakor poroča novosadski »Dan«, umaknil iz politike. Po pisniku istega lista je njegov umik v zvezi z razlogi, češ da je prekoračil nekatera politična pooblastila, na drugi strani pa, ker je nezadovoljen s sedanjo politiko HSS.

Nemci v Jugoslaviji

Po statističnih podatkih iz l. 1931. je bilo v Jugoslaviji 499.965 Nemcev. Od teh jih je odpadlo na Slovenijo 25.054 ali 2,19%, na saskvo banovino 70.922, na dunavsko 341.341 ali 14,33% tamkajšnje-ga prebivalstva. V Banatu je bilo 119.932 ali 17,38%, v Baranji 15.584 ali 20,18%, v Bački 135.516 ali 20%. Absolutno večino imajo Nemci v treh okrajih Vojvodine, v Bački Palanki, v Odžacih in Kuli.

Mladinsko skrbstvo

Slovenija ima pred vsemi deli Jugoslavije najbolj razvito mladinsko in hiralno skrbstvo, ki je prevažna panoga družabnega zdravstva. Banovinska mladinska domova v Ljubljani in Mariboru vzdržujeta nad 400 otrok in mladostnikov, gluhoemnica in Ljubljani s 100 genci je stalno pretresna, zavod za slepe v Kočevju ima 35, vzgajališče v Mostah nad 100 oskrbovancev. Banovina sama ima tri hiralnice, večja mesta in podeželske občine vzdržujejo zavetišča, premnogo oskrbovalnic je v rokah redovnih družb in dobrodelnih ustanov. Število v teh zavodih oskrbovanih presega 1200 na dan. Slovenija troši za to najmanj 10 milijonov na leto, v Srbiji gre vse to skrbstvo na državni račun (»Slovenija«).

Kdo bo nosil odgovornost

Država mora biti napredna, demokratična in socialna. Prepreečenje narodnega sporazuma bi bil zgodovinski zločin nad južnoslovanskimi narodi, in takšne zločince narod kaznuje. Kdo si tedaj upa nositi odgovornost za posledice prepreečenja narodnega sporazuma? pišejo »Varnostinske novice«.

jo srčno branil« kliče čast! Trenutki, ki se bližajo bodo zahtevali trdnosti in odločnosti, ne pa oklevanja in omahovanja. Le z odločnostjo in nepopustljivo in v bratski slogi z ostalimi narodi države bomo obvarovali Slovenijo svojo neodvisnost. — Kr. — Br. —

Novice

V borbi za lastno „pogonsko kri motorjev“

Razmišljanja okoli vprašanja pridobivanja sintetičnega bencina in pogonskih goriv

Vrednost naroda bo odvisna od njegovih zakladov olja. —

Wilson.

Ako je bila ta ocena naroda upravičena že pred 20 leti, kako šele sedaj, ko se je potrošnja nafte in njenih derivatov t. j. bencina, petroleja, dieselnovega olja, mazilnega olja, plina itd. pomnožila in dnevno raste v nedogledni perspektivi. Kljub napredku tehnike v pridelovanju drugih pogonskih sredstev, posebno na predročje elektrifikacije, je vendar porast potrošnje nafte tako ogromen, da računamo v resnih strokovnih krogih že z nevarnostjo, da bodo petrolejski vrelci v doglednem času izčrpani. Nemoten razvoj narodnega gospodarstva brez lastne nafte je pivran, obramba brez te krvi motorjev na kopnem, na morju in v zraku nemogoča. Tega dejstva se države po večini tudi zavedajo in iščejo tiste, ki niso obdarjene z naravnim bogastvom nafte, nadomestila v različnih kemičnih sistemih, — pridobivajoč pogonsko snov za motorje iz snovi, ki je ravno na razpolago.

Tako je prišlo do pridobivanja tako zvanega sintetičnega bencina iz bituminoznih škrljčev, iz apnenca, iz premoga, do uporabe zemeljskih plinov, do gradnje generatorjev, ki omogočajo pogon motorjev z lesom, ogljem itd. Pri odločitvi za en ali drugi način pridobivanja domačega pogonskega goriva je v prvi vrsti merodajna množina razpoložljive snovi. Če so na razpolago velike množine različnih surovin, tedaj šele je merodajna tudi višina potrebnega kapitala ter rentabilnost pridobivanja itd. — Pod nobenim pogojem pa ni upravičeno stališče, da se opusti pridobivanje domačega goriva, če je morda izročeno tuje gorivo nekaj ceneje. Ti zgolj kapitalistični momenti so iz vidika napredka in varnosti države, kakor tudi iz socialnih ozirov nevzdržni in pogubonosni.

Kakor v različnih drugih vprašanjih, se je pri nas tudi na tem polju mnogo grešilo, in medtem ko so se politiki izčrpavali v strankarskih bojih, se ni eksploatiralo naravno bogastvo v korist države, pač pa tembolji izkoriščal narod po spekulativnih in karteljih, ki so bili v stanu izplačevati odstopivšim ravnateljem večje odpravnine, kot bi bile stale investicije za pridobivanje domačega goriva, glede katerih so se vršile kalkulacije s smešno malenkostnostjo. Ne spada v okvir tega članka ugotovitve številnih primerov korupcije, s katero so si gotovi krogi prisvojili monopol pri odločevanju v teh vprašanjih. Šele v zadnjem času so se začeli tudi širši krogi zanimati za junaški boj skromnih učenjakov in podjetnikov, ki jih je nasprotna stran pri važnih odločitvah izkušala naslikati kot nečakne holne fantaste.

Vsi napori, stroški in plodovi večletnega intenzivnega dela na obrambi države so bili brezuspešni sprito odpora mračnih sil, in tako se je izkazalo, da je bil pri najmanjši ozolovljenosti petrolejskih mogotcev ogrožen motorni promet in so vsled pomanjkanja bencina tudi cene hitro poskočile. Šele v zadnjem času je tu posegla vntes zakonodaja, kar pa še ne zadostuje za rešitev tega perečega vprašanja. Potrebna je odločnost in smotrna državna podpora, ki ne sme biti tako enostranska, da bi prišla le v korist podjetniku, ne pa tudi konzumentu, kakor n. pr. pri uporabi zemeljskega plina, ki je na vsak način, navzle subvencijam, predrag, o čemer bo še treba govoriti.

Velik korak naprej je storjen z ustanovitvijo odbora za propagando domačega goriva pod vodstvom g. Save Vucetića. Duša tega boja od strani civilnih oblasti je svetnik v ministru za šume in rude inženir Slobodan Baranac, kateremu se je posrečilo pripraviti forum za sodelovanje vojaške in civilne oblasti za pospešeno rešitev tega perečega problema. Razprave seveda niso brez motenj, tudi se zaradi komplicitarosti ne more doseči tako hitro končnega rešitve.

V začetku meseca junija bodo po vsej državi propagandne vožnje, organizirane od zgoraj navedenega odbora. Če

se naj doseže vsaj delni uspeh te propagande, je potrebna publicistična informacija javnosti, ki je stala doslej fanatično in zagrenjeno ob strani. Tu so potrebni pregledni članki, da bo tudi publika končno razumela, za kaj gre, kadar se bo vprašanje pridobivanja domačega goriva končno rešilo.

Ker se nahajajo v Jugoslaviji ogromna ležišča naravne nafte, pa tudi ležišča škrljčevca in premoga, s katerimi se država lahko popolnoma osamosvoji, se to vprašanje najbrže ne bo rešilo enostransko. Četudi vrtnate do danes ni dovedlo do vidnih uspehov, ga bo treba nadaljevati in upoštevati dosežane žalosne izkušnje. Ker pa razmere ne dopuščajo čakanja, je treba prijeti blago tam, kjer je takoj na razpolago in ga primerno predelati.

Rešitev tega vprašanja se je sabotirala doslej v prvi vrsti s podajanjem neugodnih številk glede na investicije in rentabilnost. Pisalo in govorilo se je o potrebi 400 milijonov din pri letni kapaciteti od 40.000 ton in o ceni od 3 din za kg pridobljene bencina, dočim stane izvoženi bencin oziroma bencin iz uvožene nafte nekaj nad 1 dinar. S tem so se zasenčile druge ugodnejše možnosti. Zgoraj navedene številke namreč od-

govarjajo le za pridobivanje bencina iz premoga po sistemih Bergius ali Fischer. Olje se pa lahko pridobiva iz škrljčevca, ki spada med najboljšje surovine na svetu, in to z investicijami, ki niti desetine zgoraj navedene investicije ne dosežejo. Tudi cena na tak način pridobljenega bencina bo približna ceni bencina, pridobljenega iz naravne nafte, kjer je treba računati z rizikom neuspešnega vrtnja.

Dokler imamo torej na razpolago bogata ležišča škrljčevca, je skoraj nesmiselno misliti na način pridobivanja nafte iz premoga in drugih snovi. Glede cene je treba upoštevati, da odpadejo štiri petine prodajne cene na javne dajatve in da je torej vprašanje osnovne cene z malenkostno regulacijo teh dajatev z lahko rešeno, če bi se izkazala kakšna pogreška. Pomisliti pa je treba, da ravno sedaj, ko so industrije zaradi pomanjkanja deviz primorane omejevati in ustavljati obrate, niti višja cena domače proizvodnje ne bi smela biti ovira, če je v stanu, da nadomesti uvoz.

V prvi vrsti je tu potrebno živo zanimanje in sodelovanje gospodarskih krogov. Vsaka kaplja petroleja je vredna kaplje krvi, — tako je brzojavil ob koncu svetovne vojne Clemenceau Wilsonu.

H.

Slava 39. pešpolka v Celju

V nedeljo je slavil celjski 39. pp. svojo slavo, katere je bila letos ob priliki 20-letnice osvobodilnih bojev na Koroskem še posebno slovesna. V soboto zvečer je zagorel v ta namen kres na Starem gradu.

V nedeljo je bila v farni cerkvi spominska maša za padlimi koroskimi borci. Te maše so se udeležili koroski in Maistrovi borci. Po maši so koroski in Maistrovi borci, okrog 350 po številu, prikoračili v kasarno kralja Petra. Na čelu so nosili zastavo, pod katero so se borili na Koroskem. Pred spomenikom padlih borcev je bila nato spominska svečanost, katero je opravil prota Bulovan. Pevci so zapeli »Oj Doberdob«.

Po spominski svečanosti na dvorišču vojašnice je bil na Dečkovem trgu obred slave pešpolka. Postrojene vojske čete je pregledal poveljnik polka g. polkovnik Libert Defar, nato pa armijski general g. Pantelje Jurišič. Svečanosti so prisostvovali še generali g. z. inspektor peš. div. general Vladimir Kostić, inspektor art. div. general Teodozije Luković, komandant konjenice div. gen.

Donašnji števili »Večernika« so priložene položnice in prosimo cenjene naročnike, da se jih poslužijo za nakazilo naročnice za mesec junij, Tiste naročnike, ki so z naročnino še kaj v zaostanku, prosimo, naj ta zaostanek poravnajo obenem z naročnino za mesec junij, ker je pravica do zavarovalnine odvisna od rednega in točnega plačevanja naročnine. Uprava »VEČERNIKA«.

o Za šolskega nadzornika je postavljen Martin Tratnjek v Dol. Lendavi.

c Olimpijski dan bodo priredile celjske športne organizacije 18. junija v Celju.

o Zaklad v ciganskem vozu. Te dni je ljubljanska policija napravila v šotorskem vozu neke ciganske družine v okolici Ljubljane preiskavo. Organi so bili presenečeni, ko so v cunjah našli ogromen zlat zaklad. Zlatnine, ur, zapestnic, diamantov in briljantov je bilo za nad 100.000 din. Cigana — moža in ženo — so zaprli.

o 10.000 ton premoga več bodo dajali rudniki TPD državnim železnicam. S tem bo pomagano mnogim slovenskim rudarjem.

o Mestna godba v Laškem je dobila 21 novih instrumentov. Prvi javni nastop bo na Telovo. Drugi nastop pa drugo nedeljo po binokostih in sicer bo najprej povorka po mestu, takoj nato pa promenalni koncert. — Da se delno krijejo izdatki za nabavo novih glasbil, hosta dva godbenika poselila Laščane in pobirala prispevke.

Milan Milković, nač. štaba armije brigadni general Anton Lokar, zastopnik civilnih oblasti, korporacij in društev ter nepregledna množica občinstva. Bogoslužje so opravili, katoliški, muslimanski in pravoslavni svečeniki. Po končanem bogoslužju je vojaštvu spregovoril o pomenu slave poveljnik polka g. polkovnik Defar. V svojem govoru se je spominjal padli koroskih borcev, katerim so navzoči zaklicali »Slava«. Po končanem govoru je zaoril trikratni »Živio« kralju, godba je zaigrala drž. himno.

Nato je g. Rajko Kotnik iz Guštanja izročil Malgajevo zastavo poveljniku polka z lepim govorom. Poveljnik mu je med drugim odgovoril, da bo zastava hrana na častnem mestu poleg polkovne zastave.

Sledil je defile čet pred armijskim generalom Pantelje Jurišcem. V defileu so strumno korakali tudi koroski in Maistrovi borci. Po končani svečanosti je bila gostoin prirejana zakuska v oficirskem domu.

o Smrt pokopalskega vratarja. V Ljubljani je nenadno umrl 51-letni pokopalski vratar Anton Vidmar. Postalo mu je slabo, da je kmalu nato izdihnil.

o Postajališče Cirkovce — pretemno. Postajališče Cirkovce je dosti pretemno. Ako čakaš na vlak in hodiš ob postajališču, ne vidiš skoraj 5 m pred seboj. Zato bi bilo dobro, ako bi se k sedanjima 2 lučma dali še vsaj dve.

o Škoda po povodnjih. Kakor so večer poročali iz Sv. Andraža in Sv. Lenarta v Slovenskih goricah, jim je napravilo dolgo deževno vreme mnogo škode. Polja, posebno žitna, so malone popolnoma uničena, saj je Pesnica poplavlila nad 15 km dolgo in do 50 cm visoko vse polje.

Celite

c Koncert CPD bo v soboto 3. junija v dvorani kina Union v Celjskem domu. — Predprodaja vstopnic v knjižarni Gorčar.

c Šolski nastopi gojencev Glasbene Matice v Celju bodo v sredo 31. t. m., v četrtek 1. junija in v ponedeljek 5. junija, vsakokrat ob 20. v mestnem gledališču.

c Poškodban je podlegel. Pred kratkim smo poročali o usodnem prepiru, ki je povzročil pretep pri nekem posestniku na Brezju pri Rog. Slatinji. V pretepu je delavec Ivan Drinec z nožem zabodel svojega tovariša delavca Ivana Črešnjara v levo stran hrbta, pri čemer mu je ranil pljuča. Črešnjar je v celjski bolnici poškodbi podlegel.

Ljubljanski velesejem

od 3. — 12. VI. 1939

(45. razstavna prireditve).
500 razstavljalcev iz 12 držav.
Najraznovrstnejše blago.

Posebne razstave:

Pohišto - Avtomobili - Narodne vezeneine

Polovična vozina na železnici. Pri postajni blagajni kupite rumeno železniško izkaznico za din 2.—.

Zrebanje vstopnic za dobitke v vrednosti okrog din 100.000.—.

c Krajevna Protituberkulozna liga razpohila te dni podjetjem in posameznikom prošnje za prispevke v letošnjem protituberkuloznem tednu. Liga prosi za dobrohoten sprejem njenih nabiralk in za izdatno pomoč za najrevnejše izmed nas.

c Opozorilo delodajalcem. Pri poslovnični OUZD v Celju je ukinjen kataster. Članstvo se sedaj ugotavlja pri OUZD v Ljubljani. Kdor ne bo imel pravilno izpolnjenega potrdila delodajalca o svoji zaposlenosti, bo v ambulantah zavrnjen, ker brez pravilno izpolnjenega potrdila nima nobene pravice do dajatev.

c Nesreča. 49letni dminar Anton Grosek iz Podgorja pri St. Jurju ob juž. žel. se je peljal z vozom proti St. Jurju. Naproti mu je pridrvel neki tovorni avto in zadel v voz. Grosek je padel pod voz. Kolesa so šla čezenj ter mu zlomila levonogo v kolenu in stopalu in mu poškodovala tudi levo roko. Poškodovanega Groska so pripeljali v celjsko bolnišnico.

c Umrla je 50-letna trafikantinja v Gosposki ulici in vdova po štabnem naredniku gospa Marija Janžek. Pogreb se je vršil večeraj popoldne na mestnem pokopališču.

c Žile črnega premoga so odkrili že pred 100 leti, ko so iskali železno rudo, v Lipi in Dolu pri Frankolovem. Te platišne premoga so ostale do zadnjega neizrabljene. Sedaj so začeli rudarski inženirji iz Celja meriti zemljišče za morebitno upostavo rudokopov. Frankolovo bi s tem s socialnega stališča mnogo pridobilo.

c Deževno binokost smo imeli tudi v Celjski kotlini. V nedeljo popoldne je bilo tu in tam sončno, popoldne je bil prvi naliv, deževalo je vso noč in tudi v ponedeljek.

Ptuj

p Plaz je zasul cesto. Na vičavsko cesto nedaleč od gost. Simonič se je potegnil širok plaz zemlje. Promet, ki je bil po cestni onemogočen, so zategadelj postavili začasno na njivo.

p Pogorelo je stanovanjsko in gospodarsko postopje pos. Prelogu Francu na Sp. Hajdini. Prihitefi so gasilci iz Hajdine. Ptujca in Gerečje vasi in preprečili, da se ni požar razširil na sosednje slamnate hiše. Vzrok požara je neznan.

p Pretepi so sladoledarja, Sladoledar Idrizović Iris iz Bosne je prodajal sladoled v Spulju. Ker ga je predobrikavo ponudil dekletom, so ga vzeli fantje na pikot in ga do hudega premlatili. Spravili so ga v bolnišnico.

»Ta globus mi je prevelik! Ali nimate kakega, ki je na njem samo Evropa?«

Maribor

Bogata jubilejna bilanca Glasbene Matice

Jubilejne slavnosti »Glasbene Matice« ob priliki proslave njenega dvajsetletnega plodnosnega delovanja in udeleževanja na pevsko-glasbenem kulturnem polju, so za nami in s posebnim zadovoljstvom lahko ugotovimo, da so vsi sestavni deli tega največjega kulturnega zavoda v našem obmejnem mestu prav sijajno odrezali in v polni meri pokazali svojo veliko življenjsko silo in neomajno zvestobo visokemu kulturnemu poslanstvu, kateremu so bili posvečeni že ob ustanovitvi pred 20 leti.

Jubilejni vokalni koncert pevskega zbornega odbora bil dostojen uvod v slavljenske prireditve in vsi skromni začetki, veliki napredki in ogromni uspehi naše slovenske pesmi od Gallusa preko Nedveda in Pavčiča, pa vse do Adamiča, Lajovica in Osterca so se v srečno izbranem programu v vsej veličastni veličinski razgrnitosti pred nami in zaradi tega tudi ni čuda, da je mariborsko občinstvo, ki je z velikim občudovanjem pokazalo, da zna ceniti kulturno delo naše »Glasbene Matice«, tudi v polni meri prišlo na svoj račun in dalo duška zadovoljstvu nad tolikimi uspehi glasovno in tehnično na viško stoječega in pod taktirko sedanjega dirigenta gosp. Milana Perta to pa so številni pevcevi pomnožena in pomlajena pevstva pevskega zbora. Kot klicarji slovenske narodne zavesti so matičarji častno rešili svojo dolžnost in tudi kot propagatorji slovenskega narodnega petja v inozemstvu izpolnili svojeveliko poslanstvo v zavesti, da je slovenska narodna pesem oni veličasten dokaz slovenskih kulturnih dobrin, ki jih je naš narod ohranil nedotaknjene in neokrnjene vse do današnjih dni.

Znameniti večer Dvojakovih »Slovenskih pesnov«, ki jih je izvajal orkestralni

odsek, pomnožen s člani vojaške godbe pod spretnim vodstvom g. Jos. Jirana, dirigenta tuk. vojaške godbe, pa je pravi mejnik v zgodovini naše »Glasbene Matice« še prav posebej pa tudi v pevsko-glasbeni zgodovini našega mesta; kajti ob letošnji proslavi 20-letnega obstoja »Glasbene Matice v Mariboru« so »Slovenski pesni« prvič zagledali luč sveta in v svojem polnem obsegu v Jugoslaviji. To epohalno glasbeno delo je postavil orkester »Glasbene Matice« pred največjo nalogo, ki jo je pa orkester rešil sebi, Glasbeni Matiči in našem obmejnemu mestu v največji ponos.

Končno so proslava 20-letnice glasbene šole in produkcije učenk in učencev ravno tako kakor pevski zbor in orkestralni odsek doprinešili dokaz za to, da stoji zavod na višini ustvarjalnega dela na pevsko-glasbenem kulturnem polju. Eksaktnim izvajanjem posameznih del je občinstvo sledilo z največjim zanimanjem in so zlasti starši gojenk in gojenecv prišli do prepričanja, da je njihova mladina zaupana prvovrstnim strokov-

njakom, ki imajo vse sposobnosti za to, da jo privedejo do največjih uspehov.

Med učenci so se pojavili pravi talenti, ki imajo možnost v bodočnosti na pevsko-glasbenem polju doseči velike uspehe. Edina vodilna ideja, delovati za vsestranski procvit in napredek zavoda in popolno soglasnost med vsemi člani profesorskega zbora pa so nam naznačljivejšje jamstvo za to, da bo profesorski zbor v tem pravcu v polni meri storil svojo dolžnost.

Centralni odbor in celokupno prebivalstvo našega obmejnega mesta pa z vso upravičenostjo up in pričakuje, da bodo kulturno odposlanstvo »Glasbene Matice« v Mariboru zlasti z ozirom na njene dosedanje vsestranske pozitivne uspehe cenili in upoštevali tudi oni merodajni faktorji, pri katerih išče »Glasbena Matice« moralne in materialne pomoči in od katerih je v svrhu njenega nadaljnega plodnosnega delovanja odvisna tudi rešitev vprašanja: njene strehe! Sapientii sat!
Dr. Rudolfi Ravnik.

Binkoštno razočaranje nad vremenom

Težko pričakovani binkoštni prazniki so za nami. Mnogi so bili med vremenom razočarani, zlasti birmanci, ki so se tako veselili lepih oblek in prijetnih izletov z okrašenimi avtomobili in vozovi. Kljub slabemu vremenu pa je bilo v mestu precej živahno. Številni birmanci so z botri in botricami hoteli v cerkev in potem še hitreje domov. Tudi letos je bilo število birmancev zelo veliko. V nedeljo so imeli svoj praznik mestni, v ponedeljek pa okoliški birmanci. Vse je bilo kakor po navadi, samo ravnila lepih toalet, katere so se zlasti mlade botrice

tako veselile, je morala zaradi boga Pluvisja odpasti.

Dočim so druga leta birmanci obhajali svoj dan na lepih izletih v mariborski okolici, so ostali letos večinoma doma. Zato so bili okoliški gostilničarji, ki so se bogato založili z različnimi dobrotami, precej prizadeti. Razočarani so bili nad vremenom tudi planinci, ki so se za prazniške odpravljali na Pohorje. Samo največje prijatelji zelenega Pohorja so preživeli binkošti v pohorskih kočah, kjer je bilo kljub dežju zelo prijetno. -iz-

V obrambi pred napadi iz zraka

Od 1. do 10. junija bo Maribor v vojnem stanju. Takrat bodo po celi Sloveniji vaje za obrambo pred napadi iz zraka. Največja pozornost bo posvečena Mariboru. Dve vaji za obrambo mesta, dnevanja in nočna, bosta prirejeni v mnogo večjem obsegu, kakor dosedanja. Napad letal na Maribor bo nenapovedan. Letala bodo večkrat zaporedoma napadla mesto, ki bo takrat ves dan v alarmnem stanju. V mestu bo tudi aktivna obramba s topovi in strojnimi, važna in zanimiva pa bo pasivna obramba. Istega dne bo tudi nočna vaja. Takrat bo cela Slovenija v temi. Predpisi za zaletenost bodo mnogo strožji, kakor lani. Avtomobili bodo morali po celi Sloveniji vsi noč voziti z zastrtimi svetilkami, na žarometih pa bodo morali imeti še 50 cm dolge

cevi iz kartona ali pločevine. Tudi signalne luči na kolodvorih in železnici bodo ugasnjene. Za obe vaji se odbor za obrambo mesta pred zračnimi napadi že celo leto pripravlja.

DVOdNEVNI KLETARSKI TEČAJ

V Gambrijevi dvorani v Mariboru je bil končan dvodnevni kletarski tečaj, ki ga je vodil kletarski nadzornik prof. Fr. Voljska. Udeležilo se ga je 50 tečajnikov, katerim je vodja tečaja predaval o negi vina, o zdravljenju vina in navedel predvsem vse kemične pripomočke, ki so potrebni gostilničarjem, da očuvajo kvaliteto vina. Po predavanjih v Gambrijevi dvorani so se tečajniki odpeljali v Ptuj, kjer so si ogledali Ornikove kleti.

SEZONSKA MENIČNA POSOJILA NB

Kot smo obveščeni, se je uprava Narodne banke odločila, da bo tudi letos dajala izvoznikom sezonska menična posojila. Podrobna navodila dobijo interesi pri podružnici Narodne banke v Mariboru.

SMRTEN PADEC Z MOTOCIKLA

Na cesti blizu Hoč se je 33-letni ključavničar državnih železnic Anton Pirce z motociklom hotel izogniti neki ženski. Pri tem je zavezol v občestni jarek in padel z vozila. Motociklist je dobil sicer lažje poškodbe. Nastopilo pa je zastrupljenje; tako da je poškodovanec izdihnil.

m **Premeščen** je iz Maribora sodniški pripravnik Anton Starina k okrajnemu sodišču v Kostanjevici.

m **Sezonske delavce za Francijo** je te dni sprejemal posebni zastopnik iz Francije. Naval na Borzo dela je bil velik, sprejetih pa je bilo samo 80 delavcev.

m **Plovinar Josip Tschelgi** je umrl v starosti 87 let. Bil je koncilijant Nemec in tipičen predstavnik mariborskega predvojnega meščanstva.

m **Z občinskih seje na Pobrežju**. V soboto je bila na Pobrežju občinska seja. Banovina je potrdila lanski in predlanski občinski proračun. Odbor je odobril veterinarski, ubožni in kulturni sklad, dovolil zaradi krajevne po-

trebe štiri nove gostilne in sprejel novega mrtvooglednika.

m **Danes** je ob 20. uri v Delavski zbornici sestanek brivskih in lasničarskih pomočnikov in pomočnic z važnim dnevnim redom.

m **Poročili so se** v Mariboru: Kranjc Feliks, trg. pom., Tvoriška 19 in Zorjav Ludmila, šivilja, Studenci; Kopljič Jožef, trg. pom., Koseskega ul. 81 in Derbiš Ljalka, istotam; Kuntner Jožef, pečatar, Frankopanova 5 in Terglavnik Terezija, učiteljica, Rumeč; Kos Anton, pom. del. d. ž. in Vidner Rozalija, obo v Studencih; Mavrič Roman, sofar in Kralj Ana, tkalka, Stritarjeva 28; Kramberger Jožef, tatpnik, Zagreb in Fric Terezija, tkalka, Pobrežje; Geder Ivan, pos. sin in Valenčak Terezija, kuharica, Aleksandrova 26; Toš Maksimilijan, ključavničar, in Dvorjak Julijana, tkalka, Guščeva 3; Dobaj Karel, pekar in Zimšek Hedvika, tkalka, Počehova 5; Dr. Erik Ankerst, zdravnik in Draškovič Ivana; Keček Anton, delavec in Vaupotič Jožefa; Emeršič Franc, poštni uslužbenec in Muster Frančiška;

m **Dneva kolestarskih nesreč**. Zadnja dva dni se je zatekla v bolnišnico cela vrsta kolestarjev, ki so po večini padli s koles in se več ali manj poškodovali. Delavcu Stefanu Volgemutu iz Spodnjih Zerjavcev je popustila na kolesu zavora, zaradi česar je padel s kolesa

in si zlomil desno ključnico. — 32 letni ključavničar Ferdo Grebenc iz Device Marije na Brezju si je pri padcu s kolesa poškodoval nogo. — Desno ključnico si je zlomil pri padcu s kolesa 45 letni mlinar Franc Mernik iz Selnice ob Dravi. — Obe nogi si je poškodoval pri padcu s kolesa 13 letni Franc Robinek iz Tržaške ceste. — Levo oko si je poškodoval pri padcu s kolesa 48 letni delavec Ivan Grizolt iz Pobrežja. — V Sp. Dupleku pa je padel s kolesa in se teže poškodoval 45 letni posestnik Konrad Trep.

m **Na banovinskih vinarskih in sadjarski šolji** v Mariboru se prične novo šolsko leto 15. septembra. Šola je dvoletna in ima svoj zavod. Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let in z dobrim uspehom končana osnovna šola. Prošnje, kolokovane z 10 dinarskim banovinskim kolekom, je poslati skupno s krstnim listom, domovnico, odpustnico ali zadnjim šolskim spričevalom in izjavo staršev, najkasneje do 15. julija ravnateljstvu te šole.

m **Oproščen**, Karl Zmazek, pisar pri mestni občini, ki je bil obtožen po zakonu o zaščiti države, je bil pred okrožnim sodiščem oproščen.

m **Tatvina denarja**. Zasebnica Marija Svenskova iz Mianske ulice 39 je prijavela policiji, da ji je nekdo iz omare ukradel 330 dinarjev gotovine.

m **Pobeglega robijaša** Ign. Krajca, ki je 7. aprila pobegnul iz mariborske kaznilnice, so te dni prijeli orožniki pri Sv. Barbari. Istočasno so ovadili več posestnikov, ki so kaznjence skrivali in mu dajali hrano.

m **V mariborski bolnišnici** je umrla na posledicah kriminalnega splava mlada služkinja T. C., ki je bila uslužbenica v Ciril-Metodovi ulici v Mariboru. Državno tožilstvo je odredilo obdukcijo.

m **Voz praščev** se je zvrnil med vožnjo v Kosaških v občestni arek. Posestnica Marija Dajčmanova si je pri padcu nalomila hrbtenico.

m **3166 piščancev** in 468 kokoši so prinesli okoliščani za binkošti na mariborski trg. Toliko perutnine v Mariboru že dolgo vrsto let ne pomnijo.

Ne pozabi naročnine!

m. Hrbtenico si je zlomila pri padcu 40 letna šolska sestra Marija Dreo. Zdravi se v bolnišnici.

m **Vlomilci med prazniki**. Binkošti so izrabili vlomilci za svoje nepoštenne posele. Vrli so v delavnico krojača Leopolda Celcerja v Slovenski ulici in odnesli za okoli 6000 dinarjev raznega manufakturne blaga. Rokomavši so obiskali tudi stanovanje Marije Dežmanove Ob železnici ter odnesli za 2000 din zlatine.

Za 5 dinarjev — avto!

Ali že veste, da bo glavni dobitke velike tombole Rdečega križa v Mariboru v nedeljo, 4. junija t. l., krasna štirisredna luksuzna limuzina znamke »Opel«, ki jo lahko vidite v izloženem oknu tvrde »Weka« (Aleksandrova cesta)? Pa tudi ostali dobitki vzbujajo splošno zanimanje. Ena tablica stane le din 5.—!

* **Vse panoge industrijske in obrtniške** proizvodnje bodo zastopane na letošnjem Ljubljanskem velesejmu od 3. do 12. junija. Zaokrožene celote pa bo tvorilo poiznišvo, motorna vozila, slovenski ženski izdelki, tobačni izdelki, majla obrt, turizem in pasivna protiplimska obramba. Tako bo tudi ta velesejmska prireditev zopet zanimiva in živa. Z namenom, da obišče velesejem, lahko vsakdo inotuje že 31. maja v Ljubljano, ali pa kadar koli do 12. junija in se vrača kadar koli med 3. in 17. junijem. Če na odhodni postaji kupi poleg cele vozne karte za Ljubljano še rumeno železniško izkaznico za din 2.— in obišče velesejem, ima s staro vozno karto in železniško legitimacijo brezplačen povratek.

* **Izleti z avtokarji** Putnika: 4. junija (nedelja): Okolj Pohorja din 65.—, 6. junija (torek): Graz din 100.—. Takošnje prijave!

* **Občni zbor »Sokoletske planinske koope r. z. z. o. z. v Mariboru bo v sredo 14. junija 1939** ob 20. uri v restavraciji Narodnega doma z dnevnim redom: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Sprememba pravit. 3. Volitev načelstva in nadzorstva. 4. Sklepanje o gradnji. Načelstvo.

* **Moderne budlike** že od din 65.— navzgor, tudi na obroke brez povisnjane cene prof. M. Iger-jev sim, javlji, Gosposka 15. Nočna lekarniška služba: (od 27. t. m. do vključno 2. junija) Lekarna pri sv. Antonu, Frankopanova 18, tel. 27-01; Lekarna pri Mariji pomagaj, Aleksandrova 1, tel. 21-79.

Kino

* **Grajski kino**. Danes najboljši češki film »Križ ob potoku«. Češka umetnica Jirina Stepničkova.

* **Esplanade kino**. »Mala princeza Sisi«, veseli zabavni film. Traudl Stark, Hansi Knotek, Gerda Maurus, Paul Hörbiger.

* **Unio kino**. II. del. »Džim iz džungle«, največji film po istoimenskem romanu Aleksa Reymonda.

Mariborsko gledališče

Torek: Zaprt.

Sreda, ob 20.: »Utopljenca«. Red C. **Četrtek** ob 20.: »St. 72«. Red A. **Petek** ob 20.: »Potovanje v Benetke«. — Premiera. Predstava Zdrženja gledigralcev.

Sobota ob 20.: »Utopljenca«. Red D.

Zadnji dve glasbeni predstavi bosta to sredo in soboto (obakrat »Utopljenca«) na kar se opozarjajo abonenti na broke, ker jim sicer blok zapadejo.

Radio

Sreda, 31. maja
Ljubljana: 12.45 Kar, vsako rad poslušaj; 12.45 Napoved in poročila; 13.20 Kmetijski trio; 18. Mladinska ura; 18.40 Pogovor o davčnih prijavah; 20. Prenos iz ljubljanskega opernega gledališča, vmes napovedi in poročila. Beograd: 17. Narodne pesni; 20. Prenos iz gledališča. Sofija: 18. Pester koncert; 19.30 Verdijeva opera »Rigoletto«; nato lahka glasha. London National: 20.15 »Traviata« z Giglijem in Caniglioni. Firence: 21. Giordanijeva opera »Andre Chener«. Varšava: 21.45 Operetne melodije s savnini pevci. Hamburg: 23.30 Popolarna dela J. Straussa. Toulouse: 20.30 Velik zabavni koncert.

Letoviške podgane - lopovi v frakih

Scotland Yard, londonski policijski urad, je začel veliko gonjo proti lopovom, ki se vsako letovišarsko sezono pojavljajo na Angleškem. Elegantno oblečeni sleparji se nastanejo v prvorazrednih hotelih in z najrazličnejšimi trihi love lahkoverne letoviščarje. Vsako leto napravijo ti »kavaleriji« več poznanstev z bogatimi turisti in jih nekega lepega dne oberejo za skupni plen blizu dvajset milijonov dolarjev.

Policijski urad je izdal posebno brošuro z navodili, kako naj se gostje pazijo pred »fimihi neznanci, ki v frakih stopajo in iščejo žrtve«. Vsak hotel mora to knjižico izročiti gostu, da jo prečita in se po njenih navodilih ravna. V knjižici so tudi slike elegantnih sleparjev in

dam, ki pod krinko nedolžnega obraza izvabljajo iz ljudi denar in potem na lepem pobegnejo. V največ primerih ljudje vtaje sleparijo, ker jih je sram priznati, da so bili opeharjeni. Policijska navodila naj bi zdaj vsaj omejila podjetnost lopovov.

TRI IN TRIDESETLETA BABICA

V Tweedmouthu na severnem Angleškem je postala gospa Simpsonova v 33. letu babica. Njena 17letna hči je rodila dekletce. V družini, ki se je vsa zgodaj poročila, živi zdaj pet rodov. Gospa John Flanningan je postala s 76. letom praprababica, njena hči Margareta Miller je v 54. letu prababica, njena hči je pa zdaj s 33. letom babica.

KOLIKO BARV IMA CVETJE

Navadno je težko najti dva cveta, ki bi imela popolnoma enako barvo. Že samo žolta barva se kaže v neštetihi niansah. Prav tako je z modro, rdečo ali drugo barvo. Strokovnjaki so našli pri cvetju 3000 vrst barv. Prestudirali so 4000 vrst cvetja iz raznih strani sveta. Dognali so, da imajo trave skupaj 64 barvnih tonov. Povsem čiste barve je na cvetju zelo malo. Takšen je n. pr. modri alpski genjancij (gentiana acaulis), žolta mimoza in pomarančna barva aksamitnika.

TEŽKI ATLETI MED ŽUŽKI

Žužku skarabeju so naložili na pleča kosarico s svincem, ki je bila 850krat težja od njegove lastne teže! Če bi hoteli v istem razmerju obremeniti slona, bi moral naložiti breme 2500 ton ali 250 vagonov! Nekateri kucji skačejo v 500-krat večjo daljavo od dolžine njihovega telesa. Kaj so proti temu rekordni skoki nekaterih svetovnih sportnikov? Saj bi morali, če bi se hoteli meriti z zmoglostmi žužkov, skočiti najmanj 400 m daleč!

NE IGRAJ SE Z VZIGALICAMI

V majhni vasi blizu Strasbourga je stanovala mati s tremi otroki. Nekega dne je morala mati na trg in je zabičala deci, naj bo medtem pridna. Otroci se bili nekaj časa mirni, kmalu so začeli skakati po kuhinji. Našli so vžigalce, čeprav jih je mati dobro skrila, se igrali z njimi. Naenkrat se je vžgal ogenj in ko se je nesrečna mati vrnila, ni od lesene bajte našla drugega kakor kupček pepela. Zgorelo je vse z otroki vred...

NAJVIŠJI STOLP V EVROPI

V petek so odkrili veliko radio postavo v Herzbergu na Saškem, Postaja emitira s 150 kw, ki jo bodo v marcu drugo leto povečali na 200 kw. Antenski stolp je visok 325 m in ima zgoraj kovinsko lečo, ki pokriva napravo v premeru 25 m. To je prva antena dolgih valov, ki ji jarbo sam služi za zračenje.

× V fondu lorda Baldwina za pomoč židovskim beguncem je zbranih že 125 milijonov dolarjev. Ves ta denar so darovali Angličji v nekaj mesecih.

× Milijon soferjev imajo v Angliji. Te dni je naredil izpit »kandidat«, ki je že 17-krat na izpitu padel, osemnajst mu je za le uspelo. Ker izpita ni smel polagati v mestu, kjer je padel, je na ta način prepotoval skoro vso Anglijo, da je prišel do soferskega dovoljenja.

× Nemci so žejni! Lani so popili 23.900.000 steklenic šampanjca, l. 1937. samo 19.900.000 in l. 1933. celo samo 5.500.000 steklenic. Konzum alkohola v Nemčiji narašča navzlic strogim odredbam o preganjanju pijačevanja.

× Otok Verde blizu Filipinov se je začel zaradi stalnih potresov pogrezati. Ameriške oblasti s Filipinov so preselile 4.000 prebivalcev tega otoka in jih tako rešile smrti v valovih morja.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par; najmanjša oglasna površina za en oglas je 6 dni 6. — Družbe, družice, dopolnjava te letovniški oglasni dio 1. — no besedi. Najmanjši znesek za en oglas je 12. — Določilo tiskarne besede se računalo dvojn. Oglasni dio, za enkratno objavo stane 2. — Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma ga se vposilil v oglasni skupaj v naročilu ali na pošto ološčino na čekovni račun št. 11.409. Za vsa nitimena odgovore glede malih oglasov se mora ološčiti zneska za 3 dni.

Razno

Podpisana Turšič Marija, ml. zarjave žena v Studenci pri Mariboru, Gregorčičeva ul. 7. **PREKLICUJEM VSE ZALITVE** ki sem jih aprila 1939 iznesla o Plišek Julij, ženit unok, kot larja v Studenci pri Mariboru, kot neresnične in se zahvaljujem, da je Plišek Julija odstopila od tožbe. — Turšič Marija. 4548—1

ODDAM LOKAL z delavnico v centru Maribora, pripraveno za vsako obrt ali trgovino. Naslove pošiljate na upravo. 4869—1

Posest

NOVOZIDANO HIŠO donosna 10.000 din letno, pritikline, vrt, objudjeni kraj izpod vrednosti prodam din 55.000 gotovine, 30.000 vknjižba. Informacije: »Krcma«. Pobrežje, Gosposvetska 56, pri Mariboru. 4072—2

Prodaj

POZOR! Smoking, čisto nov, modern, poceni prodam. Maistrova 14/III. desno. 4697—4

PRODAM VRT Meljska c. 94. 4850—4

SPALNICO, JEDILNICO, KU HINJO in razno drugo pohištvo prodam skladiščnik, Meljska c. 29. 4852—4

RADIO dober starejši sistem, poceni prodam. Pobrežje, Aleksandrova 99. 4854—4

PRODAM LEP KLAVIR Naslov v upravi. 4857—4

NOVO MOTORNO KOLO znamke »Viktoria«, 98 cm, ugodno prodam. Mizarišvo, Levstikova 9. 4867—4

Stanovanje

LEPO SONČNO STANOVANJE z 2 sobama, kuhinjo in pritiklinami v uradnihi hiši oprekarne Leitersberg v Koških se odda v najem s 1. julijem proti mesečni najemini din 350.—. 4856—5

STANOVANJE soba in kuhinja, Aleksandrova c. 126a, Studenci, se takoj odda. 4859—3

Soba odda

ODDAM LEPO SOBO z 2 posteljama, s hrano ali brez. Betnavska 23. vhod na vrt. 4831—7

OPREMLJENO SOBICO s posebnim vvhodom oddam takoj gospodu. Frankopanova ul. 1-1. 4718—7

GOSPODICNA

gre na hrano in stanovanje k dobri družini, ki bi mi tudi pa zila na malega otroka, s 15. junijem ali 1. julijem, v mestu. Naslov pustiti na upravi. 4849—7

GOSPOD

se sprejme na hrano in stanovanje. Aleksandrova c. 33-1. 4851—7

SOBO

opremljeno, lepo, sončno, poseben vvhod, za dve boljši osebi, oddam 16. junija ali 1. julija. Stritarjeva ul. 5-1. 4853—7

SOLIDNO GOSPODICNO

sprejemem na stanovanje. Naslov v upravi »Večernika«. 4855—7

Opremljena soba. **SOBO** se odda. Zrinskiška trg 6-II, blizu kolodvora. 4858—7

GOSPOD se sprejme v vso oskrbo. — Smetanova 51-1. vrata 3. 4860—7

SOBO s posebnim vvhodom se odda. Korošičeva 5-1. levo. 4865—7

ODDAM SOBO TAKOJ dvema gospodoma ali zakoncem. Kneza Kocila 19. vrata 3. 4866—7

OPREMLJENO SOBO v strogem centru, z vso oskrbo oddam gospodu. Naslov v upravi. 4868—7

Oddam lepo **OPREMLJENO SOBO** s posebnim vvhodom. Praprotnikova 4. 4871—7

Odda se **OPREMLJENA SOBA** z dvema posteljama, poseben vvhod, z uporabo kopalnice. Ob železnici 8-1. 4874—7

Sprejmeta se **DVA GOSPODA** na stanovanje in dobro hrano Milinska 35. 4875—7

Sluzbo dobi

PRODAJALKA za trgovino se sprejme. Pisemne ponudbe po možnosti s sliko pod »Vestna« na upravo »Večernika«. 4724-9

Poštena, marljiva **SOBARICA** se sprejme. Kormann, Vinarska 1. 4861—9

ISCEM SLUŽKINJO ki zna kuhati in obravilja za hišna dela. Praprotnikova 4. 4870—9

PRIKROJEVALKO za navadno in boljšo damsko in moško perilo z daljšo prakso sprejemem. Ponudbe pod »Sposobna« na upravo. 4873—9

Ordeavite spomladi,

pomladansko zdravljenje v Varaždinskih toplinah Vas bo rešilo vseh revmatičnih nadlog. Vse udobnosti glavne sezone pri predsezonskih cenah. Prospekte in informacije pošilja uprava kopalnišča **VARAŽDINSKE TOPLICE**

Edino Burgit...

Vas bo brez **OPERACIJE** in brez bolečin rešil **KURJIH očes** in trde kože na podlath. **MILIJONSKI** uspehi dosedanjega uspešnega delovanja Vam jamčijo, da se boste te nadloge tudi Vi rešili še v apoteki ali drogeriji zahtevate **BURGIT** proti **KURJIM očesom** za din 4.— dvojni oča večji za din 5.— dvojni din 9.—. **RAZPOŠILJA: BURGIT** O. z. Novo mesto. drav. ban. 4854

Podpisani sporočajo v svojem in v imenu vseh ostalih sorodnikov žalostno vest, da je njihov vroče ljubljani oče, brat, tast, svak, stari oče, stric, stari stric in prastric, gospod

JOSIP TSCHELIGI

pivovarnar in posestnik

danes, na binškotni ponedeljek, ob ¼ na l. uro zjutraj v 87. letu starosti, previden s tolažibi sv. vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb draglega pokojnika se bo vršil v sredo, dne 31. maja, ob 16. uri po blagoslovitvi izpred hiše žalosti, Gregorčičeva ulica 29, na Kalvarijo v Pekrah, kjer bo počival v družinski grobnici.

Sveta maša zadušnica se bo brala v stolni in mestni župnijski cerkvi v četrtek, dne 1. junija, ob 7. uri. Maribor dne 29. maja 1939.

Paula Felber, Josipina Luckmann, hčerki.

Fric Felber, Hubert Luckmann, zeta.

Annelize, Ilze, vnukinji.

Franc Tscheligi, sin.

Fani, grofica Alberti, sestra.

Inž. Vincenc Andreasch, svak.